
SYSTUEN

OSLO
NYE

SYSTUEN

(L'ATELIER)

AV

JEAN-CLAUDE GRUMBERG

Oversettelse: Elisabeth Thams

Regi: Jacques Rosner

Dekorasjon: Per Horn

Kostymer: Grethe Wang

Regiassistent: Esther Reiss

ROLLENE:

Hélène	UNNI EVJEN
Simone	KJERSTI DØVIGEN
Gisele	BENTE BØRSUM
Marie	KARI-ANN GRØNSUND
Madame Laurence	SISSEL SELLÆG
Mimi	ELI-ANNE LINNESTAD
Léon	PER CHRISTENSEN
Første presser	ODDBJØRN HESJEVOLL
Første maskinsyer	ROLF IVERSEN
Annen maskinsyer	EDVIN LYBERG
	/BOGDAN KOLAKOWSKI
Jean, annen presser	TROND LIE
Max	ULF WENGÅRD
Gutten	INGE TOKSTAD/ERIK THALLAUG
Inspisient	ROGER FOSSUM
Suffli	SISSEL RAMBERG PETERSEN
Rekvisitter	IVAR GRØNHELLA/ELIN STOLTENBERG DAHL
Overscenemester	FINN LEWIN
Overlysmester	REIDAR ODD HORGE

1 0 1 0 0

FORESTILLINGEN SPILLES UTEN PAUSE

- Scene 1** **Den nye jobben**
En tidlig morgen i 1945.
- Scene 2** **Sanger**
En formiddag i 1946
- Scene 3** **Den sterkeste overlever**
Sent en ettermiddag i 1946
- Scene 4** **Festen**
Sent en ettermiddag i 1947
- Scene 5** **Natten**
I 1947
- Scene 6** **Konkurrentene**
Systuen en formiddag i 1948
- Scene 7** **Dødsattesten**
I 1949 — en ettermiddag
- Scene 8** **Møtet**
I 1950
- Scene 9** **En ny tilværelse**
En sommerkveld i 1951
- Scene 10** **Max**
Sent en ettermiddag i 1952

Senere — vi ventet ikke lenger — vi hadde etterhvert forstått betydningen av ordet «deportert» — etter at jeg selv var blitt skredderlærling, har jeg vært i mange andre systuer...

Dette skuespillet er skrevet for min mor og for alle dem jeg har sett le og gråte i mine mange systuer.

Jean-Claude Grumberg

Det er mange gode grunner til at Jacques Rosner gjester Oslo Nye som instruktør. Han hører i dag til Frankrikes fremste instruktører. Vi kjenner ham fra før. Han satte opp vår minneverdige forestilling av «De tre musketerer» i 1967 og var tilbake i 1969 med «Victor» av Vitrac.

Han er en venn av aftenens forfatter, Jean-Claude Grumberg og instruerte uroppførelsen av «Systuen», som ble en stor suksess og gikk ett år på Odeon-teatret i Paris.

Jacques Rosener er 44 år gammel. Han begynte som skuespiller, var i en årrekke Roger Planchons nærmeste medarbeider i hans nybrottsarbeide i Villeurbanne ved Lyon. Han er i dag rektor ved Conservatoire National Superieur d'Art Dramatique i Paris. Han får dessuten tid til en iscenesettelse hvert år. Blant disse var Grumbergs første suksess- skuespill «Dreyfus».

Han har vært en levende, men høyt elsket inspirator for alle sine medarbeidere.

Barthold Halle

Unni Evjen og Per Christensen

Fra venstre: Sissel Sellæg, Per Christensen,
Unni Evjen og Kari-Ann Grønsund.

SYSTEMEN

begynner en vinterdag mot slutten av 1945. Og slutter i løpet av sommeren 1952.

Syv år. Vanlige år i vanlige menneskers liv. Likevel er denne lille historien fra dagliglivet fra ende til annen preget av Historien med stor H. Alminnelige folks liv ligger ikke i ly av begivenheter som utvikler seg i de høyere sfærer.

1945 — krigen er slutt.

Visst er Frankrike på seierherrenes side: Takket være De Gaulles utholdenhet, takket være innsatsen og offerviljen til utallige motstandsfolk. Men sårene er friske. Ingen kan glemme at i 1940 ble Frankrike overmannet av den tyske offensiven.

Ingen kan glemme de ydmykende betingelsene som ble akseptert, da den lovlige regjeringen med marskalk Pétain i spissen — helt fra første verdenskrig — ba om våpenhvile.

Ingen kan glemme at 10. juli 1940 møttes deputerte og senatorer, valgt i 1936, i Vichy og vedtok med 586 mot 80 stemmer å overlate all makt til marskalk Pétain. Det franske parlamentet avskaffet republikken og betrodde den samlede makt til en gamling på 84 år, som omkranset av en fransk fascistisk regjering, skulle iverksette det de kalte «den nasjonale revolusjonen».

Ingen kan glemme at Pétain, da han undertegnet våpenhvileerklæringen, hadde akseptert:

- å dele Frankrike i to (den frie sonen i syd med Vichy som hovedstad, den okkuperte sonen i nord inkludert Paris). I 1942 gikk nazistene inn i den frie sonen og okkuperte dermed hele Frankrike, men Pétain gikk ikke av,
- å overgi alle tyske politiske flyktninger til nazistene, som øyeblikkelig sendte dem til dødsleirene,
- å gi ordre til det franske politi om å slå ned den franske motstanden,
- å skjerpe alle anti-jødiske lovparagrafer før nazistene selv forlangte det,
- å få det franske politiet til å samarbeide i jødeforfølgelsen.

1945. De deporterte kommer tilbake. Men ikke alle, bare de overlevende. Og de andre? Er de døde? Lever de? Og hvis de er døde, hvor døde de, under hva slags forhold? Og hvis de lever, hvor lever de? Intet nytt. -42, -43, -44 løser seg opp i Natten og Tåken, og de overlevende venter, håper og fortviler.

Men de døde er døde, og man må tenke på de som lever, de levende trenger klær, og det er det som beskjeftiger systuen til M. Léon. I årene 1945 til 1952 skal de, gjennom latter og tårer, i glede og sorg, produsere vanlig konfeksjon for vanlige folk, som lever et vanlig liv.

J.R.

Fra venstre: Kari-Ann Grønsund, Bente Børsum,
Sissel Sellæg, Eli-Anne Linnestad og Kjersti Døvig.

Jødisk HUMOR

Vet du hvorfor jødene i Odessa lærte å spille fiolin?

Ikke?

Har du noen gang prøvd å svømme med et piano?

Som alle forfulgte minoriteter har jødene i humoren, gjennom å gjøre narr av seg selv, funnet et våpen som ruster dem til å stå imot sine ulykker.

Jødisk humor er knyttet til «yiddisch», et språk som har sin opprinnelse i Europas ghettoer, og som ble utbredt til Tyskland, Polen, Russland og helt til Amerika.

Dette språket er blitt gjort kjent gjennom store forfattere som Sholom Aleichem, Peretz og idag Bashevis Singer.

Men Jean-Claude Grumberg er en fransk forfatter. han er født i Paris og snakker og skriver fransk. Likevel kunne man si om «Dreyfus», et av hans senere skuespill, spilt i 1974, «at det var direkte oversatt fra yiddisch».

«Systuen» er et fransk skuespill som foregår i Paris. Grumberg har greidd å kombinere jødisk og parisisk humor. For «Systuen» er en komedie som handler om deportering og dens virkninger på de overlevende. Å skrive en komedie over dette tema er allerede jødisk humor. Rabbi Moshiloeb sa: «Å gå gjennom denne verden er som å balansere på en knivegg; på den ene siden har du helvetet, på den andre siden har du helvetet, og midt i mellom: livets vei.»

Jacques Rosner

Fra venstre: Oddbjørn Hesjevoll, Sissel Sellæg,
Eli-Anne Linnestad og Kjersti Døvig.

DET VIRKELIGE

Uansett hvilke uttrykksmåter teatret velger — det være seg realistisk, fantastisk, romantisk — så må det være nært knyttet til virkeligheten. Fantasien har bare kraft i den grad den får oss til å trenge dypere inn i tingenes vesen, dypere enn intellektets rutinemessige klarhet. Når man vil måle ektheten i et lands litteratur, teater eller åndsliv, må en stille seg et spørsmål som etter min oppfatning er avgjørende: I hvilken grad forsøker dette åndslivet, teatret eller litteraturen å nærme seg virkeligheten.

J.R.

DET ER MIN VÅR I HØST

— Odd Selmers nye lystspill — er første forestilling på hovedscenen denne sesongen. Den ble mottatt med stor begeistring av publikum, og også pressen hadde mange lovord om både stykket og de medvirkende. «Stor suksess. Fortjent suksess» var Arbeiderbladets konklusjon, «La oss få mer» bad Aftenposten om og delte ut ros til forestillingens instruktør Per Theodor Haugen, som hadde flettet scenene sammen om de to generasjonene som møtes i livlige konfrontasjoner.

22g040865

HVA spiller Oslo nye!

VIKINGER

Høstens store løft blir oppsetningen av Johan Borgens festlige komedie «VIKINGER» som musical!

Barthold Halle står for dialogen og sangtekstene, Egil Monn Iversen for musikken og Kjersti Alveberg og Yngve Horn for de koreografiske innslagene mens Knut Solberg og Grethe Wang nok sørger for at det blir mye å feste øynene på.

«VIKINGER» inspirerte Johan Borgen til en festlig komedie i 1949 ut fra den oppfatning at våre langveisfarende forfedre antagelig både var sjøsyke og plaget av gikt. Altså slett ikke så heroiske som man får inntrykk av gjennom historieleesningen. Borgen ville ha mange av mytene dementert og mobiliserte sitt store talent i en handling om de gamle vikingers kamp mot Harald Hårfagre og statsmakten hans.

Like for like

«Fantastisk god Shakespeare-forestilling på Centralteatret» skrev Arbeiderbladet om «LIKE FOR LIKE», Shakespeares tekst, gjendiktet av André Bjerke og med bearbeidelse og regi av den etterspurte instruktøren Charles Marowitz. Dekoren skyldes briten Martyn Bainbridge. På rollelisten finnes Mette Langfeldt Arnstad, Marit Halset, Bentine Holm, Marit Syversen, Anne-Lise Tangstad, Jens Bolling, Knut M. Hansson, Willie Hoel, Sverre Holm, Arne Knutsen, Per Lillo- Stenberg, William Nyren, Ivar Nørve, Finn Schau, Gard Øyen, Arne Aas og Egil Åsman.